

Kyrkresa 30/7 – 6/8 2014: En annorlunda pilgrimsresa i Finska vikens inre

Vari låg det annorlunda? Vandrandet fanns där. Vi gick ganska mycket även om vi åkte ännu mer tåg och ännu mer buss. Syftet med uppbyggelsen fanns där också. Målet var högmässan i S:t Katarina i S:t Petersburg. Inte för att fånga själsliga poänger utan för att få fira gudstjänst. Den kyrkobyggnaden blev tillgänglig ganska snart efter Perestrojkan men det dröjde mer än femton år innan sportskolan som senast huserat där, lämnade lokalerna. På söndagskvällen firade vi en enkel gudstjänst på orgelläktaren i gamla S:t Elisabet evangelisk-lutherska kyrka på Kronstadt. Den stängdes för gudstjänst vid revolutionen. Följande mässa först 2009. Det som gjorde resan svårare var givetvis konflikterna i Ukraina. Inte så att vi upplevde något hot eller personlig fara. Tvärtom mötte vi omsorg när det var vi som föll på trottoaren och behövde hjälp. Vi mötte diakon Aleksej som med syster Nadja berättade om sitt hospicearbete, en del av Kronstadts reguljära sjukvård. Aleksej hade fått hem konflikten till sig via släktingar från östra Ukraina. Deras tåg hade beskjutits när de

lämnade området. Barnen hade fått ta skydd på tågvagnens golv. Bland skyttarna kan mycket väl de svenska medverkande finnas. Men inte ens konflikt är något annorlunda i en rysk miljö. Gränsen är lång. Liksom USA förefaller man leva på krig av olika slag.

Kanske t.o.m. vår lilla gudstjänst på Kronstadt var viktig. Lika viktig som bönen i den senare (1913) byggda enorma amiralitetskyrkan, ett monument över och för flottan. Amiralitetskyrkan sägs vara byggd efter Hagia Sofiakatedralen i Istanbul, en meter lägre, när Ryssland nått kulmen av imperieambition. Då blir det kanske t.o.m. viktigt med några svenskar som vill fira gudstjänst på skandinaviskt vis i närmaste grannkyrkan?!

Jag vill mena att det annorlunda framför allt ligger i att det är ett tydligt gränsland. Det är vi som regel ovana vid. Det är inte självklart vad tron bekräftar. Vi drivs till att läsa evangeliet bättre. Lyssna till hur andra lägger ut det och med bön om den Helige Ande få mer tro, på Jesus.

Gruppen i ett av Valamos gamla refektorier (klostermatsal) som fungerar som enklare (!) matsal för pilgrimer.

Temat denna resa gav sig självt: Kristi Förklaringsdag på söndagen med Matteus 17:1-8 (6/8 numera i såväl västlig som östlig tradition). Det blev en eller två versar per dag:

Torsdag: Jesus tog med sig Petrus, Jakob och hans bror Johannes och gick med dem upp på ett högt berg, där de var ensamma.

Resan inleddes redan på onsdag eftermiddag med fika på Vadstena Pilgrimscentrum och därefter anslutningsbuss till Viking Line terminalen i Stockholm. Vi kunde lämna en hälsning som sa att vi nu begav oss till (gamla) Valamo 110 mil österut med siktet inställt på S:t Katarina och Kronstadt. Denna torsdag prick-

ar vi av Åbo, Helsingfors, Viborg och Sordavala. Varmt. En hisnande resa i rum och tid. Inte ens Google Maps kan ge en vägbeskrivning. På tåget mellan Hiitola och Sordavala socialiserar sig några av oss med folk från Petersburg. Den evangeliske prästen Anton Serzjanov välkomnade oss vid midnatt i Sordavala evangeliska-lutherska kyrka, återuppbyggd på 90-talet.

Fredag: Där förvandlades han inför dem: hans ansikte lyste som solen, och hans kläder blev vita som ljuset. Och de såg Mose och Elia stå och samtala med honom.

Att det blev med dessa verser som vi fick ge oss ut till Valamo arkipelag

NORDISK ÖSTMISSION

bestående av bortåt 50 öar med några få större, var något särskilt i sig. Anton hade sänt iväg oss och välsignat med Filipperbrevets ord om glädjen i Herren. Öarnas stora klosterkyrka är en Kristi Förklarings kyrka. Efter ett första intryck och viss eftertanke bokade vi en guidning, inte helt billigt men väl värt pengarna. Guiden Helena väckte allas intresse. Dessförinnan hann vi äta en riktig pilgrimslunch bestående av traditionell borsch som första rätt och pasta i botten på andra rätten. Själv var jag nog mest gripen av det genuina refektoriet i en övervåning med träinteriör och tydliga stora ikoner på gavelväggen. Vi nio pilgrimer fick slå oss ned i mitten på ett långbord som kunde mätta över det tiodubbla. Snart dukades det på nytt runt omkring oss. Guiden Helena kunde tala om 100 000 pilgrimer om året. Man kan förvisso påminna om den gamla svensktiden med Vasaättlingar som skövlade ön, men man kan också påminna om att det var finnarna, med några svenskers bistånd, som räddade undan ön t.o.m. vinterkriget, innan dåtidens Ryssland själv skövlade. Ön är framför allt ett centrum sedan 1800-talet. Nyligen välsignade Moskvapatriarken den nya Andreasstatyn. Enligt legenden ska aposteln Andreas ha besökt öarna. Efter guidningen blev det bad i en av innervikarna, och kaffe, innan några av oss smög upp till kvällsbönen i kyrkan kl. 17. Strax före sju gick

vi iland i Kexholms hamn, dagens Priozersk. Strax före nio satte vi oss på tåget som tog oss ner till Petersburg. Sen natt igen.

Lördag: Då sade Petrus till Jesus: "Det är bra att vi är med. Om du vill, skall jag göra tre hyddor här, en för dig, en för Mose och en för Elia".

Runt åtta inleder vi resan mot Kronstadt. Frukost på Moskvastationen med bufféupplägg, nu i en större restaurang. På Kronstadt åker vi direkt till den östra sidan där vår gamla kyrka ligger liksom stadsmuseet som påminner lite om vårt eget Sjöhistoriska museum i Stockholm. (På stadsmuseet hade de f.ö. en liten Vasamonter). Vi beger oss till hospicet där Nadja och Aleksej tar emot, bjuder på kaffe och berättar. Vi kan överlämna en tavla med kustmotiv som vi köpt av Anton. Nordisk Östmission har en period understött hospicearbetet genom diakonen. Det blir tydligt att institutionen inte minst beror av en ansvarstagande

Samtal lördagkväll i Tyriss kyrka (från 1840-talet) med kyrkoherde Alexander Chlynof och diakon Pavel Tsvetkof.

NORDISK ÖSTMISSION

överläkare. Hon har uttryckt sin stora uppskattning av understödet. Vi går tillbaka och gör ett museibesök. Ganska snart fortsätter vi till en caférestaurang och försöker hitta i den ryska menyn. Efter god lunch fortsätter vi till amiralitetskyrkan, denna enorma nyrenoverade pjäs, t.o.m. med en predikstolsliknande installation. Vidare mot busshållplatsen stannar vi även vid platsen för den gamla församlingskyrkan där fader Johannes av Kronstadt tjänade i ett halvt sekel nästan in i revolutionens tid. Stalin rev den men minnesmonumentet syns där. Idag en mindre böneplats intill. Dåtidens officerskyrka är idag församlingskyrkan.

Vi åker inte tillbaka till Sankt Petersburg utan fortsätter söderut och stannar i Tyrisk kyrka utanför Lomanosov där pastor Alexander Chlynof och diakon Pavel Tsvetkov möter. Vår förhoppning var att samtala om mission där och hemma och så blev det verkligen, med flera av såväl deras som våra historiska och samtida komplikationer och möjligheter. Inget lätt samtal men viktigt för resan som jag ser det. Vi får tillfälle att stanna till inför dagens bibelord och be med vännerna. Buss till Metro Aftova och vidare hem till Hötorget. Vi bor vid Sadovaja 53, inte långt från torget, mitt emot Jusopfparken.

Exteriörbild där hela S:t Katarinas långsida syns, en kolossal byggnad som sjuder av bön och lovsång.

Andakt med diakon Pavel på S:t Elisabets kyrkas orgelläkare.

Söndag: Medan han ännu talade, sänkte sig ett lysande moln över dem, och ur molnet kom en röst som sade: "Detta är min älskade son, han är min utvalde. Lyssna till honom."

Söndagfrukost intar vi vid Gribojedovakanalen alldeles invid Hötorget. Vi följer kanalen fram till Nevskij prospekt och därifrån vidare till Stora Stallhovsgatan och finska S:t Mariakyrkan. Högmässan har inletts kl. 10.30. Några blir kvar, andra ger sig ut runt kvarteret. Runt kl. 12 blir det guidning av S:t Katarina. Kl. 13 inleder vi vår Kristi Förklaringshögmässa med eftertanke om våra tre förebedjare: Mose, Elia och Kristus. Kyrk-te hinner det också bli innan vi går till middag på studentrestaurangen och äter köttsoffa.

Tyvär får vi leda ett par av oss tillbaka till Katarina efter fall på trottoaren. Men folket runt omkring var snabba till att hjälpa. Katarinas lilla övernattningsrum kommer väl till pass. Övriga fortsätter ut till Kronstadt där diakon Pavel möter oss för kvällsandakten. Han predikar över bespisningsundret. För den som var med på senaste kyrkresan hade det skett stora förändringar. Rummet är nyrenoverat av Vattenverket själva. Nu återstår öppningen av den igen-satta gamla kyrkporten. I efterhand visar det sig att denna resa blev startskottet till den insamlingen.

Måndag: När lärjungarna hörde detta, kastade de sig ner med ansiktet mot marken och greps av stor skräck. Jesus gick fram och rörde

NORDISK ÖSTMISSION

vid dem och sade: ”Stig upp och var inte rädda.”

Tidigt ut mot Keltto österut för besök på kyrkogården. Keltto är närmast ett gammalt sockennamn som inkluderar flera byar. Idag med ett köpcentrum och liten badort. Pavlov – han med hundarna – hade sitt institut där. Området är ett av de gamla finska områdena runt staden som nu byggs ihop av nyrika ryssar. Vi kan ta bussen nästan ända fram. Damen hjälper oss till den ”finska kyrkogården” där det också vilar ryssar av evangelisk bekännelse (latinskt kors). De stenarna har som regel något mer eller mindre finskt namn. De gamla sittbänkarna håller på att ruttna sönder. Tidigare ordföranden för Sveriges ingermanländare refererade till kyrkogården i sitt gratulationstal 2011 (Ingermanländska

kyrkan 400 år), om tiden för kyrkans återuppvaknande: ”Men redan före den egentliga kyrkliga verksamhetens början tog mina kusiner med mig till kyrkogården i Keltto. Där lyfte kusinen Lempi upp bladen på en ormbunke och tog fram en gammal spann, gick till närmaste buske och tog fram en liten pall osv. Hon ställde dem på rad och sa till mig att sätta mig. ’Nu är vi i kyrkan’, sa hon och fortsatte: ’här samlas vi på söndagarna för att sjunga psalmer, be och läsa Bibeln och sedan är det några av kvinnorna som gör en utläggning på grundval av bibeltexten. På det sättet firar man nuförtiden gudstjänster hos oss.’ Det var på den tiden då de kristnas sammankomster fortfarande måste ske i hemlighet.” Denna morgon var det en liten grupp pilgrimer som fick fira en morgonmessa där, bara trettio år senare. Vi

Morgonmessa på Keltto gamla kyrkogård mellan S:t Petersburg och Ladoga.

NORDISK ÖSTMISSION

använde dagens ord ur evangeliet och vi bad för varandra och våra nära och kära. Vi använde ”Måne och sol” som lovsång och avslutade med ”Härlig är jorden”. Därpå gick vi till den intilliggande byn, Kolpino, där finns den senaste (den femte) evangelisk-lutherska kyrkan från 1992, S:t Görans kyrka. Man säger att det blev den första nybyggda kyrkan i Ryssland efter Sovjets fall.

Kyrkan ligger mitt i byn. Utbildningsseminariet finns i ena utkanten. Vi passerade både kyrkan och seminariet till förmån för att få knacka på hos biskop Aarre (Matvejevitj Kuukauppi). Han hade sagt att han skulle vara hemma. Jag ville åtminstone lämna senaste (påsk)hälsningen från Kronstadt. Efter en stund kom han från baksidan av huset, i shorts och sin SKA-tröja (S:t Petersburgs hockeylag). Han och Alina bjuder in oss allihop. En av våra resenärer är snabb på att ställa frågor och det blir ett litet samtal, som varar bortåt en timme. Han ber med och för oss innan vi beger oss vidare. Det blir en långsam resa tillbaka även om vi inte har en mil till stadsgränsen och ytterligare knappt en mil till Metrostationen. Efter att ha kommit upp från denna har vi ytterligare någon kilometer att gå innan vi konstaterar att Eremitaget är stängt på måndagar. De uthålliga följer med till Ryska museet, inte långt bort. Några hämtar andan bland träden

Anders hos biskop Aarre och Alina. Arre kom från trädgårdsarbete i SKA:s tröja - S:t Petersburgs större hockeylag.

runt Pusjkin på Konsternas torg, framför Ryska museet. Vi har stämt träff för kvällsmiddag runt åtta. Det blir en georgisk afton som avslutning på vår vandring.

Tisdag: De lyfte blicken, och då såg de ingen utom Jesus allena.

Hemresan blev bekväm och angenäm. En halvtimmes paus i Viborg som vi nu kunde erinra oss att vi passerat på väg till Sordavala föregående torsdag. Det blir även stopp vid finska gränsen och i Helsingfors före båtavgången. Lite dyrare än resan dit: S:t Petersburg – Helsingfors c:a 240:- med fler än fem i sällskapet. Mariella tar oss till Stockholm under natten. Sista middagen blir så

bra man kan önska: kock och kypare denna kväll ska all heder! Vi kan samla ihop oss i förundran över att vårt lilla sällskap sammanfattar större delen av södra Sverige. Vi läser nu den episteltext som den något svettige celebranten glömt i söndagens högmässa ur 2 Petr. 1:16–18. Det passar nu också att berätta vad Jurij Nelminen, en av de gamla ingermanländarna, svarade på frågan vid kyrkkaffet vilken kung som var den bäste: Karl XII eller Peter den

Store? – Jesus, svarade Jurij. Och med den insikten kan också vi och denna resa bidra till Guds fred.

Vill Gud, blir det en ny resa 2016. Då ska man kunna välja mellan Valamo eller Sankt Petersburg på fredagen och Keltto eller Novgorod på måndagen. Välkommen att höra av dig!

Jonas Nilsson
missionär och pilgrimsledare
+46 76 063 15 49

HJÄLP

Folket i Ukraina hotas av en förfärlig vinter!

Ingen torde vara okunnig om de fruktansvärda förhållanden som råder i Ukraina genom den ryska krigsföringen i östra delen av landet. Tusentals döda, mängder av flyktingar, förstörd ekonomi och en otrolig fattigdom som följd. Därtill kommer att ryska makthavare hotar att stänga gasleveranserna, vilket ytterligare försvårar för industrin samt drabbar uppvärmningen av bostäder under vintern, som i Ukraina kan bli kolossalt kall.

För NÖ betyder detta att vi behöver öka våra insatser framförallt i det diakonala. Vi har redan anslagit stora belopp, cirka 50 000 kronor till hjälp för flyktingar famil-

jer och pensionärer och kommer att behöva öka denna hjälp ännu mer de närmaste månaderna. Dessa pengar går genom våra redan inarbetade kontakter, såsom församlingar och stiftelser. Våra vanliga utgifter överstiger idag de gåvor vi får från våra trogna givare eller som tagits upp som kollekt. Vi har emellertid fått stora arv under de senaste åren. Därför har vi möjlighet att starkt öka utflödet till våra mottagare i öst.

För att fullgöra, inte endast våra åtaganden, utan i denna nödsituation kraftigt öka stödet till nödställda människor, vädjar vi om ökat givande inför vintern.

Styrelsen